

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 14

81. ÅRGANG
9. AUGUST

1969

FRANSK
UNG-
DOM OG
KIRKEN

OPINIONS-
UNDER-
SØKELSE

(SIDE 220)

«**BIOLOGISK**
TIDSBOMBE»

(SIDE 216)

RAPPORT FRA DEN NORDISKE BISPE- KONFERANSEN

Den Nordiske Bispekonferanse møttes i uken 13. til 19. juli i Oslo, hovedsakelig for å ta stilling til opplegget for den ekstraordinære Bispesynode i Rom i oktober. Som det fremgikk av den korte pressemelding etter vårt møte i København i januar i år, var bispekonferansene verden over blitt anmodet om å sende inn ønsker og forslag til nevnte Synode, hvis målsetting skulle være å utrede nærmere forholdet mellom bispekonferansene og den Hl. Stol, forholdet bispekonferansene seg imellom, samt å studere nærmere selve Bispesynodens struktur, funksjon og betydning som bindeledd mellom konferansene og Rom. Omtrent på lignende måte som før det Annet Vatikan-konsil, ble der i Rom — av Bispesynodens generalsekretariat sammen med en rekke biskoper fra forskjellige kanter av verden — utferdiget et basisdokument i alt vesentlig sammensatt av bispekonferansens innsendte ønsker. Det var dette dokument vi nå skulle ta skriftlig stilling til innen 1. september i år. Forøvrig skal formennene representere sine respektive bispekonferanser ved Synodens møte i Rom.

En rekke betenknninger ble utarbeidet som formannen, biskop Taylor, vil fremføre muntlig eller etterlate seg skriftlig, alt ettersom situasjonen skulle tilsi det. Bispekonferansens møter viste i det store og hele at der hersket dyptgående enighet om alle vesentlige punkter. Når det her intet nærmere kan nevnes om vår stillingtagen til Synodens opplegg, så er den Nordiske Bispekonferanse den første til å beklage at materien skal behandles med absolutt diskresjon. Det turde være kjent at vi har gjort innvendinger mot denne fremgangsmåte, fordi vi vanskelig kan innse hvorledes biskopene skal kunne drøfte materien med sine forskjellige rådsorga-

ner, noe som jo generelt anbefales av Vatikan-konsilet og som blir stadig mer selvfølgelig. Som det kan sees av ovennevnte, er utviklingen etterhvert blitt den at bispekonferansene, istedenfor å beskjefte seg i første rekke med egne planer og problemer, må bruke mere og mere av sin tid og energi som rådgivende organ for den Hl. Stol. Så langt fra å beklage dette, hilser vi med glede at Rom nå ønsker at en rekke spørsmål som tidligere ble behandlet og bestemt av den Hl. Stol alene, nå skal løses i fellesskap, eller i det minste etter rådslagning, med bispekonferansene verden over. Vi mener den verdifulle tid vi må bruke på spørsmål som angår hele Kirken, på tross av at den kan synes å kaste lite av seg for vårt nordiske område, er av vesentlig betydning. Vi er en liten bispekonferanse; dog er vi klar over at den pluralistiske verden vi lever i her i Norden på mange måter er symptomatisk for hva som i en kanskje nær fremtid vil bli vanlig for mange andre land. Vår kontribusjon kan, tror vi, ha en viss betydning sett under denne synsvinkel.

Også andre, til dels viktige, dokumenter er siden siste konferansemøte kommet til oss med anmodning om kommentarer. Således har ett av Kirkens sentralorganer, med hjelp av biskopene verden over, utarbeidet nye

(Forts. s. 224.)

Biskop Taylor.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	9.00 9.45 og	11.00 19.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberghgaten 15, tlf. 55 07 71	8.45 11.30 18.30	10.00 —
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 153244	11.00	9.30
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19.	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: St. Olavs kapell (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
St. Elisabeth hospital, Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem, Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	10.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII (St. Elisabeth institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

SKUFFENDE I CHUR

Den europeiske bispekonferansen i Chur i Sveits i juli var kanskje månedens viktigste katolske begivenhet, viktigere enn pave Pauls tydelige advarsel til en verden tryllebundet av månelandingen om ikke å glemme dagens nød, mer betydningsfull enn selv pavens besøk på det afrikanske kontinent den 31. Førsteintrykket av de 115 europeiske biskopers forhandlinger, av mange sett i relasjon til den kommende Synoden i Roma i oktober, er ikke udeft oppmuntrende. En så kjent kirkeleder som den engelske kardinal Heenan kalte uten særlige omskrivninger hele Chur-møtet for en skuffelse da han etterpå holdt en pressekonferanse. «Vi hadde ment at vi skulle ha en bred utveksling av synspunkter, men det som skjedde var at noen dokumenter ble lest opp for oss,» sa kardinalen. Og han la til: «Ingen som reiser fra Chur kan si at han vet hva de europeiske biskoper tenker om noe som helst.»

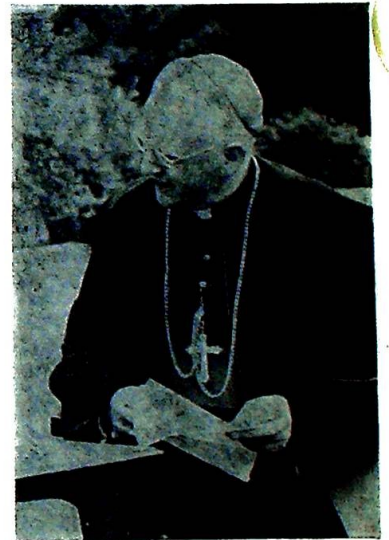
Nå var ikke alle biskopene enige med nevnte kardinal, ikke alle omtalte konferansen i så pessimistiske vendinger. Man ante dessuten motsetninger innen bispekonferansen, en kjent katolsk journalist som Douglas Brown stiller spørsmål om det var «hidden divisions among bishops» i Chur. Hvordan nå enn det forholder seg, man fikk i hvert fall temmelig tydelige tegn på den uro og utålmodighet som noen av prestene viser i dagens situasjon.

90 av disse prestene møtte personlig opp i Chur og sa at de representerte et par tusen organiserte prester i Europa. De forsøkte å få adgang til biskopenes møter, noe som ikke ble innvilget, og de slo seg deretter ned i et hotell i byen, samlet avisfolk og TV-reportere rundt seg og la frem sitt syn. De vil ha slutt på det obligatoriske sølibat, de vil ha store forandringer i den romerske kurie og i kardinalkollegiet, de vil at biskopene skal velges lokalt og de vil redusere pavens nuntius, diplomatiske utsendinger, til «postmenn for Vatikanet». De kunne ikke med noen rett si at de formelt representerte mer enn en forsvinnende liten del av de europeiske prester, på den annen side vet man at for eksempel deres spørsmålstejn på det tvungne sølibat uten valgmulighet rører ved høstens kanskje mest ømtålelige emne i Kirken.

Ikke nok med det: Indirekte fikk de støtte av en kardinal. Den belgiske kardinal Suenens trådte nok en gang frem og foreslo for de andre biskoper en omvurdering av spørsmålet om prestenes sølibat. Han ville konsentrere undersøkelsene om punkter som dette: 1. En dypere forståelse av den evangeliske verdi av et fritt valgt sølibat. Under den nåværende kirkelov har en mann ikke noe annet valg enn å godta sølibat hvis han vil bli prest. 2. Mulighetene for en revisjon av kirkerettens bestemmelser om dispensasjoner fra sølibatsløftet. 3. En teologisk vurdering av hva som idag er de avgjørende elementer i en prests liv. 4. Mulighetene for å prestevie gifte menn i strøk av verden hvor prestemangelen er ytterst alvorlig.

Det er kanskje ikke så underlig at kardinal Heenan reiste skuffet hjem. Det hadde vært nyttig og på høy tid å høre biskopenes syn på disse tingene under forhandlingene, ikke bare i privatsamtaler og over en hastig kaffekopp.

A. R.

Kardinal Heenan.

PAVEN I AFRIKA

Pave Pauls reise til det afrikanske kontinent ble i verdenspressen nesten utelukkende vurdert etter en ting: hans suksess eller ikke-suksess i forsøkene på å oppnå en tilnærming, eventuelt våpenhvile mellom partene i den blodige krigen i Nigeria. Da disse linjer ble skrevet søndag eftermiddag, mente de fleste observatører at han ikke hadde hatt hell med seg.

Det er likevel kanskje noe forhas-

tet å avgi en slik uttalelse. Hans samtaler med de enkelte parter og det inntrykk besøket vakte i verdensdelen kan likevel spille en vesentlig rolle for det fortsatte fredsarbeidet. The Observer melder således at det er tegn på et mer konsentrert afrikansk press mot begge de krigførende parter for å få avsluttet konflikten.

RED.

DEBATTEN OM «NØDVERGE»

I neste nummer av St. Olav som kommer 23. august fortsetter vi debatten mellom leserne om krig/fred, nødvergeregelen, ikkevold osv. De siste innleggene før sommerferien sto i nr. 12 og nr. 13.

«EN BIOLOGISK

JAN, PETER og NINA
har den glede
å underrette Dem om
opptiningen av sin
OLDEFAR

Vi innbyr Dem herved til å
overvære høytideligheten.

Et slikt invitasjonskort virker ganske nifst, for ikke å si makabert, og vår første reaksjon er vel å trøste oss med tanken: «det er jo bare *science fiction*».

G. Rattray Taylors bok «Den biologiske tidsbomben» konfronterer oss også med uhyggelige, tildels skremmende ting. Forskjellen er imidlertid at det her ikke dreier seg om *science fiction* — han opererer med *facts*.

Boken tar oss med på en lang reise, fra det ene forskningsentrum til det andre, fra laboratorium til laboratorium, og viser oss — nesten hensynsløst — hva som foregår av eksperimenter og forskningsmetoder på det biologiske plan rundt omkring i verden. Forfatteren anskueliggjør for sine lesere på en saklig, slående måte at den biologiske vitenskaps mangfoldige fremskritt har skapt en utvikling som, en vakker dag, kan rette seg mot alt som heter kultur og menneskelighet. Tittelen «Den biologiske tidsbomben» lar ingen i tvil om hva som er forfatterens egen oppfatning: det er bare et tidsspørsmål før katastrofen inntreffer. Siden han beskriver flere forskjellige områder hvor man gjør «epokegjørende fremskritt» dreier det seg i grunnen ikke om én men om flere tidsinnstilte bomber, med fresende lunter av forskjellig lengde.

Under tittelen «Er det nødvendig med kjønn?» kommer han utførlig inn

på en dramatisk biologisk oppdagelse gjort av en kjemiker ved Cornell University, professor Steward. Det hele går ut på at man har funnet en forplantningsmetode hvor én levende celle vokser seg til et fullstendig individ, uten at det fant sted noen egentlig befruktning. Det viktigste i dette er unektelig at den éne cellen helt og holdent determinerer individet. Hittil har man kunnet gjennomføre denne forplantningsmetoden med brorparten av planteartene, men vitenskapsmennene tviler ikke på at dette vil la seg gjøre med dyrs celler også — og likeledes med menneskelige.

I praksis vil det si at man vil kunne lage en ny og identisk kopi av et menneske, ved å anvende Stewards metode på én levende celle, tatt fra vedkommende individ. Men, man kan også «mangfoldiggjøre» ham i mye større antall. Stewards metode kunne man kalle for en biologisk stensilmaskin, som kan fremskape tusen identiske eksemplarer av et opprinnelig eksemplar. En slik «menneskeflokk (en «klon» sier fagfolkene) vil så alle sammen ha de samme arveanlegg: de vil antagelig føle seg knyttet til hverandre slik som én-eggede tvillinger gjør i dag. Hvis denne praksis blir vanlig, vil man sannsyn-

nesker. Individene i en slik «menneskeklon» vil ha umiddelbare fordeler. Det vil være nesten ubegrensede transplantasjonsmuligheter for dem, seg imellom. De vil kunne danne team hvor samarbeidsviljen er maksimal, også når det gjelder vanskelige oppgaver, som f. eks. militæroperasjoner, romfartsreiser, o. l.

I denne forplantningsmetoden har kjønnen ingen funksjon lenger. Imidlertid ligger alt dette ennå litt lenger ute i fremtiden. I våre dager derimot driver man med store eksperimenter, som igrunnen går ut på at kjønnslig samvær og forplantning har mindre og mindre med hverandre å gjøre.

Kunstig inseminasjon (sædinnspøytning) hos kveg, hører alt til dagens realitet. Derimot er kunstig inovulasjon en landevinning av nyere dato: her anbringer man et ferdigbefruktet egg i en fremmed livmor. Befruktningen skjer på forhånd, enten hos et annet individ eller i et reagensglass.

Alt dette kan — biologisk sett — utføres med mennesker også. Det ville automatisk medføre opprettelsen av «banker» hvor man lagrer egg og sædceller — og hvor en kvinne kan henvende seg og uttrykke sine ønsker om hva slags barn hun vil ha — (en hvit kvinne kan godt få et negerbarn på den måten, hvis hun vil det). Denne fremgangsmåten har fått navnet «adopsjon før fødselen».

Hvis en slik praksis slår igjennom, vil den seksuelle nytelse bli totalt atskilt fra selve forplantningsprosessen. Biologene vil lage preventive midler som hindrer befruktning etter kjønnsakten — og kunstig befruktning og kunstig inovulasjon kan brukes hver for seg, eller sammen, for å få forplantning i stand uten at kjønnsakten spiller inn.

Biologien vil på den måten ha en kolossal innflytelse på oppfatningen og stabiliteten av ekteskapet; og den vil gjøre det mulig (kanskje under tvang?) å innføre en rasehygienisk politikk, men uten at man derfor behøver å blande seg i folks valg av seksuelle partnere eller ektefeller.

Pave Paul og dr. Barnard.

ligvis benytte sjansen til å sette igang med en nøye kontrollert rasehygiene — man kunne jo la være å ta celler fra syke eller sykelige men-

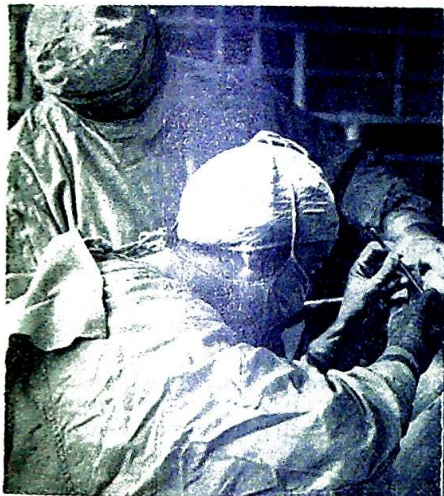
Et annet kapittel i boken behandler transplantasjoner. Hittil har resultatene vært beskjedne. For øyeblikket er det bare én ting som står

TIDSBOMBE»

TROEN I PRAKSIS

i veien for ubegrenset transplantasjon: legemets såkalte immunologiske reaksjoner, dvs. reaksjoner som virker frastøtende og drepende overfor fremmedlegemer. Men, det finnes en lovmessighet i disse reaksjoner, og en gang man er ferdig med denne siden av saken, vil veien være åpen

til nærmest alle tenkelige transplantasjoner. Men, spør forfatteren, hvor skal vi ta reservedelene fra? Det finnes tre alternativer: fra levende mennesker, fra døde mennesker, og fra dyr. Biologisk sett er det første alternativ det mest ønskelige. Men, kan man i det hele tatt la seg lemleste, for å hjelpe en annen, ved f. eks. å ofre en nyre?

En gang alle vanskeligheter er ryddet av veien, vil transplantasjonsteknikken gripe om seg, i uante dimensjoner. Det ligger jo i sakens natur at man mer og mer vil satse på «forebyggende transplantasjoner» — at man altså ikke venter til en prekær fase i sykdommen eller alderdomsskavanker er inntrådt. Og da vil det bli en kolossal efterspørsel etter organer, med fare for salg og svartebørshandel.

Mere skremmende perspektiver får vi et glimt av, når forfatteren forteller om de muligheter som foreligger til å utstyre mennesker med maskin-lignende «lemmer». Ja, vi kan komme dithen, sier han, at noen ikke lenger kan definere om et bestemt vesen er et mekanisert menneske, eller en humanisert maskin.

I kapitlet om kampen mot alderdommen, får vi et avsnitt om dyp-

frysning av mennesker, som på det nåværende tidspunkt er dødsdømt fordi man ikke kan kurere deres sykdom, men hvor man håper å kunne det om noen år. De betenknninger forfatteren gjør seg i denne forbindelse er i grunnen fornøyeelig lektyre, om enn litt makaber. Dypfrysningsteknikken mestrer man ennå ikke helt, men eksperimentene med dyr gir i dag resultater som man ikke turde drømme om for bare et par år siden.

Avsnittet med tittel «levende lik» kommer inn på en problematikk som alt i dag er et tankekors for mange leger. Hva innebærer «respekt for livet»? I dag finnes det tilfelle hvor legene står overfor en langsomt døende pasient, «hvis endelige død kan forhales ubarmhjertig pga. den moderne teknikk. En slik pasient kan med makt bringes tilbake fra gravens rand den ene gangen etter den andre, før han endelig får fred». En kirurg formulerer det slik: «Dette er en kvalfull form for død. Vi kan også drive forlengelsen av såkalt liv for langt.» En annen sier: «La dem dø med verdighet.»

Forfatteren siterer her en pavelig uttalelse: «Livet kan forlenges enten ved ordinære eller ekstraordinære midler. Ingen er tvunget til å bruke disse siste, og å forlange dem fjernet skulle ikke volde moralske vanskeligheter.» Men, selv om en slik definisjon er en hjelp, etterlater den tvil om hvordan «ekstraordinære midler» skal oppfattes. De midler som er ekstraordinære i dag, er ordinære i morgen.

Det er ihvertfall klart at har vi først gitt mennesket makten til å forlenge livet på ubestemt tid, vil den motsatte mulighet — makten til å gjøre slutt på livet — få et nytt perspektiv.

Riktig uhyggelig blir det, når man får lese om muligheten til å holde liv i en «ulegemliggjort hjerne». Eksperimenter med høyere pattedyr er positive. Men her er det mange problemer som hopper seg opp, også for legene. Like problematiske er oppdagelsen som gjør at stemnings- og sinnskontroll, erindringsutslettelse og arvelighetsbestemmelse hos mennesker hører til de reelle muligheter i fremtiden.

(Forts. s. 224.)

Fra tid til annen hører man (spesielt av folk som finner det lett å slå seg for brystet og etter beste Mao-monster å bekjenne sin bourgeois-kristne fortid) at i gamle dager lærte man mer «å si bønnen» enn «å be». Medregnet alle skapningers og skapte tings ufullkommenhet, ville det være rart om det ikke var noe i denne påstand. Sikkert er det at man i gamle dager lærte visse faste bønneformularer. Det var morgen- og aftenbønn. Det var de såkalte øvelser av tro, håp og kjærlighet. Man hadde sine bønnebøker. Men var dette så galt? Faktum er at de troende på denne måten fikk i arv en riktig bønnens holdning. Og denne holdning er nødvendig. Og man får den ikke «giendes». Hvis man så synes at man idag ikke mer kan bruke de tradisjonelle øvelser og metoder i bønnelivet, da taper man noe. Men det er et tap som kan bli til vinning på betingelse av at gamle øvelser og metoder erstattes med andre som bedre stemmer overens med nutidens mennesker og deres troserfaring. For ett er sikkert: uten at bønnen blir øvet og kultivert, vil det gå på skjeve. Man risikerer da nemlig å tape sensitiviteten eller følelsen for bønnens gave. Om det må en fornyelse til på dette området, da må det være som en vårrengjøring. En vårrengjøring betyr ikke at man først skal bryte ned hele huset. En fornyelse er ingen total ødeleggelse. Det kan være interessant å være original, men det å være original er ikke det samme som å oppføre seg som en elefant i et glassmagasin. Selv om man trompeterer ut de nyeste teologiske

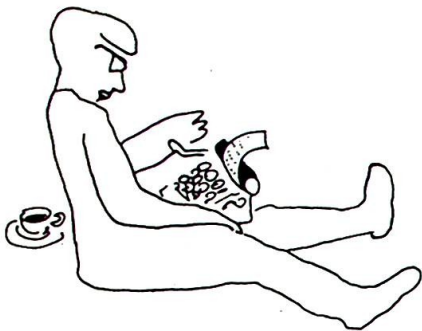
AV PATER
D. J. BOERS

og filosofiske slagord for å rettferdiggjøre ødeleggelsen. Det er som vanlig andre som må betale regningen. Likevel er det sant at i bønnen er bønnens holdning det vesentlige. Det er grunnen til at tiden kan være inne til å praktisere enslags «kontemplativ» bønn for dem som ikke mer makter å be ved hjelp av de tradisjonelle metoder og øvelser.

Man kunne kanskje beskrive denne bønn som å komme til ro, å lære å høre og se som et barn eller som en kunstner gjør det, ikke registrerende, ikke analyserende, ikke dominerende. Man utsetter seg liksom bare mottagende for Herrens nærvær. En kan la seg gjennomtrengre av ens spenninger og erfaringer i bevisstheten om at i alt dette kan en få lov til å se Guds nærvær. Til å vandre i Hans lys selv om det blander oss og til og med gir oss en følelse av å vandre i mørke. Til å forsøke å tyde

(Forts. s. 225.)

FERIEAVISEN

■ Undertegnede hadde besluttet seg til å lese få aviser i ferieukene i juli. Så jeg ble stort sett sittende i motorbåten med et bånnsnøre og dagens Aftenpost — langt ute i havgapet lå den jo rykende fersk i en skjev grønn postkasse like før frokost hver morgen. Klippene jeg tok med hjem er stort sett revet ut i godlune, et par ganger nesten i begeistring. Det kan nok sies kritiske ting om denne stor-tykke avisen, bevares. Den burde blant annet koste på seg et par faste spaltister med fritt ord, på tvers av hensyn og partigrensener. De kunne være litt mer vågale — og de kunne stille fler nær-gående spørsmålstegn. Men bortsett fra det: avisen har hver uke en bråte godt stoff som man er takknemlig for. Fint er det jo også at den politiske redaktøren virkelig kan skrive, det er ikke alle i hans posisjon som kan det i norsk presse:

Jeg tenker på Hans Vatnes «Fly me to the Moon» i A-Magasinet.

«Da russerne hadde hatt sine første folk ute i verdensrommet og Gagarin og Krusjtsjov hadde kysset hverandre på begge sider, sa Førstesekretæren at dette var en stor seier for Bevegelsen og Partiet. Dette var en stor seier for videnskap og teknikk og menneskelig kunnen, og det var dertil et bidrag til opplysning av menneskeheten. Romferden hadde nemlig gjort det mulig å avlive den eldgamle og seige myte om at det finnes engler i himmelrommet. Det er nå klart, sa Krusjtsjov, og løftet begge hender over hodet omtrent som en målscore på landslaget, at noe engleliv i verdensrommet er aldeles utelukket.

Og så satt man da der tomhendt og tafatt og tenkte med seg selv at igrunnen er det jo synd at hver gang menneskene gjør fremskritt og bragder, så må det miste ett eller annet. Vi erobret jordkloden og fant at den var rund, og da kunne vi ta livet av Djevelen, for da fantes det ikke lenger noen varm kjelleretasje under oss der han kunne holde til. Vi maktet å rive oss løs fra atmosfæren, og da røk englene, og nå skal vi i land på Månen, og da går nok resten av bibelhistorien og Luthers lille fløyten.

For det er jo klart, sier man (i hvert fall hvis man har Meget i fysikk og kursplan tre i Matematikk) at etterhvert som vi kommer til å innta himmelrommet, etterhvert som vi utvider vår horisont, på mer enn én måte, etterhvert som vi oppdager at verden og rommet og tiden og evigheten er ett og i bevegelse og

ONSDAGS- BLIKKET

underlagt det relative, så går det ikke lenger an å holde på barnelærdommen. Da skulle det heller ikke være nødvendig å kaste bort timer i en moderne skole på dette med kjødets oppstandelse og et himmelens rike.

Det er klart, sier man (selv om man ikke har hatt noe særlig fysikk og fremdeles kjemper med punktets potens med hensyn på en sirkel) at når VI nå setter VÅR fot på Månens overflate, så betyr det at vi ikke bare blir jordmennesker, men rom-mennesker. Vi er i ferd med å ta Rommet i besittelse, og det vil nok etterhvert føre til at menneskene blir anderledes, sier man.

Tandberg og Jansen har ikke talt for-gjeves. Også det norske folk forstår betydningen og mulighetene ved det som nå foregår. Alle fjernsynseere vet at mid-delavstanden mellom Månen og oss er 384 000 km, at tyngdekraften ved måne-overflaten er en sjettedel av jordens og at unnsliplingshastigheten er 2,5 km i sekundet. Vi er kjent med den synodiske måned, med nye tidsenheter og nye vinkler av mange slag, og vi er blitt forklart at for å kunne håndtere jord og måne og

romskip og astronauter må det brukes datamaskiner som er så innviklede og raske og nøyaktige at det er vanskelig å forstå at de er laget av mennesker. Vi har sittet i våre stuer og fulgt utviklingen. Vi har sett flammene slå ut bak rakettens overjordiske løftekrefter. Vi har sett menneskekryp bevege seg på utsiden av noen fnugg av noe romskip langt ute i uendeligheten. Vi har sett dem filme og spise tubemat i vektløs tilstand og hørt dem nynne «Fly me to the Moon» to-stemt. Og vi har hørt dem lese Skapelsesberetningen: «I begynnelsen skapte Gud himmel og jord. Og det var mørke over det store dyp —»

En gang la Columbus ut på et ukjent hav med tre skip. På den annen side fant han det vi siden har kalt Den nye verden. Hvem vet hva vi vil finne når vi nå for alvor trenger ut i det ukjente rom?

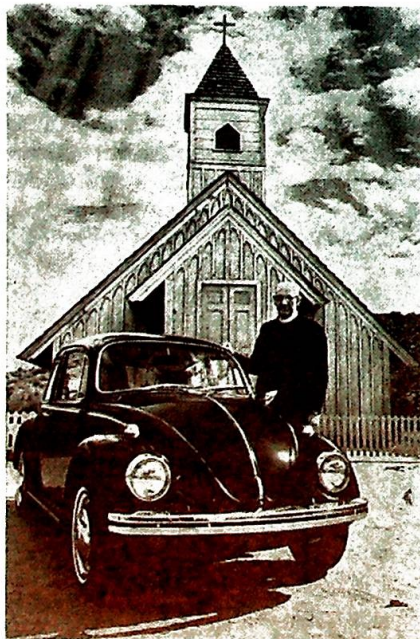
Folk som studerer åndsliv og adferd svarer på spørsmål som dette at det moderne menneske ikke vil finne noe i det hele tatt. For det leter ikke. Tidens mennesker har et intenst ønske om å unnslipe, om å flykte fra sin egen tid. Det moderne menneske er grepet av en mot-løshet som gir det lyst til å «abdisere», kan man lese. Med andre ord, lyst til å hoppe av.

Men hva har dette med måneferder å gjøre? Jo, det skulle henge slik sammen at man innser at man ikke kan håndtere og løse de problemer som moder jord stiller en overfor, og noen problemer må man jo ha å bale med, og derfor legger man jordens uløste bak seg og begir seg ut i rommet. Hvis det er sant, da vil jo måneferden og alle andre romferder bli en stor skuffelse. Disse ferder vil bli tekniske og videnskapelige suksesser, men menneskelig sett vil de bare bringe nye nederlag. For — noe amerikanske skribenter har vært svært opptatt av i den senere tid — jo lenger vi tar menneskene med ut i det ytre rom, jo mer påtreggende blir det indre roms problemer. Og det indre rom, det er mennesket selv. Vi løser intet menneskelig problem ved å gå i land på Månen, skrev en kjent amerikansk forsker nylig.

Kanskje er det sant. Kanskje burde man la Månen fortsatt være en gul ost og en romantisk lykt for unge hemmelig forlovede par som sniker seg til å være ute en time lenger enn det reglementet tillater gymnasiaster. Kanskje burde vi, som de gamle hevdet, feie skikkelig for vår egen dør før vi dro ut i verden.

Eller kanskje man tør være så optimistisk som den berømte atomfysikeren Oppenheimer var. Vi vil lære å være ydmyke, sa han. Etterhvert som vi trenger utover, etterhvert som våre kunnskaper blir større og vår viden sikrere, vil vi fatte hvor lite vi igrunnen vet og forstår. Jo lenger vi synes å bevege oss bort fra utgangspunktet, og utgangspunktet er «I begynnelsen», jo nærmere vil det vise seg at vi står.

Underlig og uforståelig tale av en stor

After 30 Volkswagens, Father Bittman still believes

«After 30 Volkswagens, Father Bittmann still believes» — efter 30 Folkevogn-ner er father Bittman fremdeles troende...

Eksemplet som vi fant i sommer i stort format i det amerikanske billedbladet LOOK nomineres herved som årets tåpe-ligste reklame. Det vil si, vi skal først spørre våre lesere: Noen verre?

mann. Underlig at en som har bidratt til å gi oss et nytt verdensbilde skulle lede oss tilbake til det vesentlige ved det gamle.

Og det er det som kan være poenget. Jorden var flat og blir rund, jorden kastes fra sentrum og ut i periferien, mennesket inntar det uinntagelige rom, tiden og evigheten blir håndfaste dimensjoner og spennende faktorer i vitenskapsmenneskets underlige ligninger, jordmennesket blir rom-menneske, mangt og meget utvikles og endres, meget går tapt og meget nytt vinnes — og så er spørsmålet om noe fra Begynnelsen bør bevares. Om det er noe som kan og bør overleve alle revolusjoner og bragder, som skal holde stand overfor datamaskinene, som kan tåle vitenskapens røntgenlys og bevare sin gudgitte dimensjon uansett hvilken observasjonspost menneskene skaffer seg i det krumme rom.

Om mennesket vil overleve. Om det kan vinne den hele verden uten å ta skade på sin sjel. Om det — i sin stadig nye bragdposisjoner — vil beholde evnen til å fatte at det trenger noe som er større enn seg selv. På Jorden, på Månen og på vei mot nye stjerneverdener.»

Forstandige mennesker kan sikkert fortelle meg at det er uendelig viktig å passe på at en avis som Aftenposten har omkring 700 lederartikler i året. Jeg skulle nå fremdeles ønske, i all beskjedenhet, at Hans Vatne også av og til fikk tid til å skrive under fullt navn. Det er mer mening i hans fabuleringer enn i mesteparten av det vi andre forsøker å hakke ned på en skrivemaskin.

ANDREAS LEGMANN

P.S.

Redaktør Vatne kunne på den annen side ha spart meg for lederartikkelen ONKEL SKRUE (25. juli). Alle forsøk på å forsvare Donald Ducks avskyelige og pengegriske onkel vekker berettiget mistanke: skal man krangle med Arbeiderbladet om alt bare fordi det er valgår?

RØSTER I KIRKEN

Kvinnens plass i Kirken.

1. Kirken har fra begyndelsen ligestillet mand og kvinne religiøst. I Kristus er alle skel faldet bort, også mellom mand og kvinne. Men kirken voksende i sine første år ind i en samfundsstruktur, som ikke gav kvinden samfundsmæssig ligestilling, og dette blev i praksis overtaget af kirken.
2. I det jødiske samfund havde kvinden trods alt haft en efter forholdene respekteret stilling. Det syn på hendes plads, som findes hos Paulus, stammer næppe fra det gamle testamente eller evan-

gelierne, men må være præget af det hellenistiske milieu, i forhold til hvilket det i øvrigt repræsenterer et betydeligt fremskridt.

3. Kun fra enkelte kirkefædres side ydedes der et selvstændigt bidrag til en højere agtelse af kvinden som kvinde og som menneske.
4. Romerretten gav kvinden visse rettigheder. Dette fik sammen med germansk kutyme indflydelse på kristendommens syn på kvinden som menneske, således at hendes stilling i middelalderen var betydelig forbedret.
5. Kvindens umyndiggørelse begynder først efter reformationen, både blandt katolikker og protestanter. Den lovfæstes i Code Napoléon i Frankrig og får herfra indflydelse i forskellige lande, især sydlige. I norden begynder frigørelsen i det 19. århundrede men tager først fart i 1920'erne.
6. Kirken tav om kvinden. Johannes XXIII skriver i sin dagbog om sin ungdoms samtaler med

biskoppen i Bergamo: «Og om kvinden eller det som angår kvinden aldrig, aldrig et ord, det var som om der i hele verden overhovedet ikke fandtes kvinder».

7. Efter Vatikankonciliet er en ænd-

ring på vej. Den 3. verdenskonferens for lægapestolateret vedtog en resolution med ønske om, at kirken vil give kvinderne deres fulde rettigheder og ansvar som kristne, og at der må blive foretaget et grundig studium af læren om kvindens plads inden for det sakramentale system og inden for kirken, samt at kvalificerede kvinder må blive spurgt til råds angående revisionen af den del af de kanoniske love, som vedrører kvinder.

8. Kirken ønsker, at lægfolket og også kvinden skal være aktiv både i samfundet og i kirken. Men det frembyder vanskeligheder for hende, som mænd ikke møder. Hun holder sig tilbage. Vi har i synodens regioner kunnet se, hvor svært det er for en gift kvinde at få tid tilovers til at deltage i arbejdet. Flere har da også givet op. Det gælder også enlige kvinder, der jo sjældent har nogen til at passe deres husholdning.
9. Synoden anerkender, at der i årenes løb i vore danske menigheder er gjort en betydelig indsats både af gifte kvinder men dog mest af enlige, som har haft tid til rådighed.
10. Næsten helt umuligt bliver det for en gift udearbejdende kvinde at deltage i kulturliv eller katolsk foreningsliv og kirkelig indsats, hvis hun da ikke er meget sterk og energisk.
11. Mange kvinder må desuden have tid til en ofte krævende omsorgsindsats over for andre mennesker, en indsats som sjældent forventes af mænd.
12. Hvis kirken derfor ønsker mere kvindelig deltagelse i det kirkelige arbejde, må det overvejes, om der kan gøres noget for at muliggøre dette.
13. Imidlertid er der også grund til at anerkende den respekt, kirken altid har vist kvindens funktion som hustru og mor. Kirken bør påtale, hvis samfundet ikke tager tilbørligt hensyn til denne og presser kvinden til vidtgående deltagelse i arbejdslivet, hvor hun stadig stort set er forvist til en andenplads. Deltidsarbejde burde i større omfang være muligt, i øvrigt også for mænd.
14. I et memorandum udarbejdet i oktober 1968 af Katolske kvinders verdensunion hedder det:

(Forts. s. 226.)

TROR FRANSK UNG-

OPINIONSUNDERSØKELSE BLANT «DEN

«Tror fransk ungdom på Gud?» Man forsøker å besvare spørsmålet i en undersøkelse i ukeavisen «La Vie Catholique» om unge i alderen 15 til 29 år. Selve arbeidet er gjort av det Franske Institutt for Opinionsundersøkelser. Det hadde for 10 år siden en lignende analyse som ble offentliggjort under tittelen «Den nye bølges mennesker, tror de på Gud?» De samme spørsmål stilles også denne gang og derfor er det mulig å trekke sammenligninger.

Det finnes i Frankrike i dag nesten 11 millioner unge mellom 15 og 29. Tror de på Gud? Hvordan oppfører de seg religiøst? Det vanskeligste er kanskje å lese og tolke riktig de talloppgaver man får. Pessimistene blir skremt: de unge praktiserer sin tro mindre i dag enn for ti år siden. Optimistene gleder seg: Det er færre praktiserende, men deres tro er til gjengjeld personligere og dypere enn for ti år tilbake. På vesentlige punkter. I alle fall bekrefter denne landsomfattende undersøkelsen ting som sociologene i det siste har diskutert.

La oss først — for å forstå den franske situasjonen — huske de heftige antiklerikale stridene som pågikk i landet i de første 14 år av dette århundre. Klostrene ble konfiskert av staten, munkene dro i landflyktighet. Dette ligger øyensynlig helt utenfor den unge generasjons erindringsfelt. Uenigheten mellom franskmenn uttrykkes ikke lenger i stillingtagen for eller imot Kirken.

La oss også minnes at det i Frankrike er obligatisk med borgerlig vigsel, det er bare den som godkjennes av staten. Kirkelig vigsel er frivillig. Den katolske kirke tillater ikke skilsmisse. Likevel gifter 83 prosent av de unge seg i en kirke. Den statlige skolen er ikke-konfesjonell. Ordet «Gud» må ikke nevnes i undervisningen og Bibelen savnes helt. Kirken har sine egne skoler, delvis understøttet av staten. Men det virker ikke som om denne oppdelingen skiller de unge franske ideologisk. Også dette er nytt sammenlignet med tidligere forhold.

I vårt sammendrag av undersøkelsen bruker vi den rekkefølge som ble benyttet av «La Vie Catholique»:

1. Ni av ti unge er katolikker.

«Hvilken religion har De?» — 88 prosent er katolikker, 4 prosent er protestanter, en prosent jøder, andre religioner en prosent. 6 prosent hadde ingen religion. (Tallene fra den for-

rige undersøkelsen i 1958: 76 prosent katolikker, 18 prosent med ingen religion.)

«Hender det at De diskuterer religion?» — Meget ofte 6 prosent, ofte 21, sjelden 49, aldri 24. (1958: Aldri 33 prosent.)

«Diskuteres slike ting i familien?» — I familien 55 prosent, på arbeidet eller blant studiekameratene 25, med venner 50. (1958: I familien 48, på arbeidsplassen 21 prosent.)

Man konstaterer dette: en stor majoritet av den franske ungdom regner seg ikke som ateister. 94 prosent har en religion. Av disse sier 81 prosent at de tror på Gud. De unge som ikke har noen religion er færre enn for et tiår siden.

Ungdom fra landsbygden har større religiøs kontakt enn ungdom fra storbyene. Unge fra mer velsituerte familier, høyere tjenestemenn, industrimenn, kjøpmenn og frie yrker, viser lavere prosenttall enn de unge fra fransk arbeiderklasse. Dette siste er noe nytt sammenlignet med tidligere.

2. Mer enn fire av fem unge gifter seg kirkelig.

«Er dere viet kirkelig?» (Spørsmålet angår i praksis bare unge mellom 20 og 29 år.) — 83 prosent svarer ja, 17 prosent nei. Andre ja-svar: «Var det av personlig overbevisning?» — 69 prosent. «For å imøte-

komme et ønske hos ektefelle eller foreldre?» — 39 prosent. «Av tradisjon?» — 43 prosent. (Totalsummen er høyere enn 100 fordi man har avgitt flere svar. Det gjelder også for noen av de følgende talloppgaver.)

Man konstaterer: Den store majoritet franske gifter seg kirkelig. Sifrene for dem som ikke vier seg kirkelig er nøyaktig de samme som for de som ikke tror på Gud: 17 prosent.

Det har skjedd en minskning på dette felt: 87 prosent giftet seg kirkelig i 1958 mot 83 prosent i fjor. Det minnes imidlertid her om at den katolske kirken etter Vatikanconsilet har vist seg strengere med bare å gi sakramentene til de som virkelig er troende. Dette innebærer et dypt personlig engasjement. Man skal ikke gi vielsen religiøs karakter om man ikke virkelig tror.

3. De unge går ikke like ofte i kirken som for ti år siden.

«Går De regelmessig i kirken?» (Dvs. til messe hver søn- og hellig-

DOM PÅ GUD?

NYE BØLGES» MENNESKER

dag.) Av samtlige unge svarte 28 prosent ja. Sifrene var 36 prosent for gruppen 15 til 20 år, 23 i gruppen 30 til 39 år. Tilsvarende totaltall i 1958: 37, det har altså skjedd en følbar reduksjon. Tre millioner unge går i messen hver søndag. Derimot går 75 prosent av alle unge «uregelmessig» i messen, mot 60 prosent i 1958. Altså er det omkring 8 millioner unge som går i messen.

Pikene går oftere i kirken enn guttene. For begge kjønn er 20 års-alderen det tidspunkt da det skjer en avgjørelse: 36 prosent går regelmessig i messen før fylte 20 år, 23 prosent etter.

Ungdom fra middelklassen går oftere i kirken enn ungdom fra arbeidermiljø.

Akkurat som på andre punkter kan man i dette spørsmål merke en overgang fra tradisjon til et personlig, nøye overveid valg. Samtidig kan man konstatere at det ikke er noen dypere grunner som avholder mange unge fra å praktisere: 40 prosent har ikke tid, bare tre prosent svarer at de er uten tro. (To prosent sier at de «ikke liker sognepresten».)

De unge ser ingen motsetning mellom evangeliet og messen. Tvert imot. Og den store majoritet av de unge er glad for liturgiformene, bare fire prosent savner «den gamle måte å feire messen på».

4. Fire av fem unge tror på Gud.

«Tror De på Gud?»

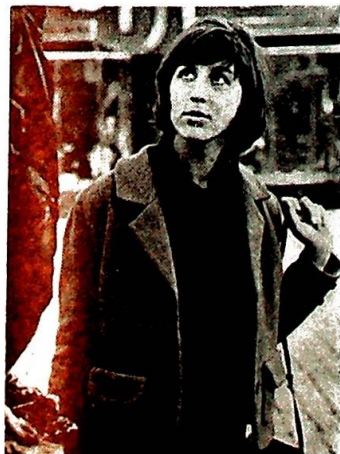
Ja: 81 prosent. (1958: 73.)

Nei: 17 prosent. (1958: 17.)

Vet ikke: 2 prosent.

«Tror De at Kristus er Guds sønn?»

Ja: 72 prosent. (1958: 52.)

«Tror De på det som de kristne kaller Treenigheten?»

Ja: 58 prosent. (1958: 49.)

«Tror De på arvesynden?»

Ja: 50 prosent. (1958: 49.)

Det virker kanskje underlig at man stiller slike spørsmål etter å ha stilt spørsmålet om man tilhører en kirke eller en synagoge. Det viser seg imidlertid at det er en forskjell. 94 prosent sier at de har en religion, men bare 81 prosent av dem svarer at de tror på Gud. Kirken utgjør også et rent menneskelig fellesskap som man vegrer seg for å bryte med av kulturelle, psykologiske, historiske og sosiale årsaker. Dette gjelder for eks. trakter hvor protestantene utgjør en minoritet sammenlignet med katolikene. De unge regner seg som medlemmer av sin opprinnelige kirke selv om de personlig er blitt ateister. På samme måte oppgir man at man er katolikk i visse sekulariserte trakter i Midt-Frankrike for ikke å bli regnet som marxist.

Hvilken sluttsats kan man trekke av dette spørsmål som var undersøkelsens viktigste: Tror De på Gud?

81 prosent av de franske ungdommer tror på Gud. Merkbart fler enn i 1958. Tallet på nei-stemmer er det samme i 1968 og 1958. Dagens unge tar stilling, velger standpunkt. De bekrefter sterkere og sterkere sin overbevisning, dette gjelder frem for alt guttene. For ti år siden svarte 12 prosent «vet ikke», i 1968 er tallet en prosent.

En oppsiktsvekkende erfaring: De minst troende kommer fra de høyere sosiale grupper. Dette viser at det først og fremst er disse grupper som påvirkes av overgangen fra tradisjon til en personlig tro. Derimot er troen på fremmarsj hos dem som tilhører arbeiderklassen.

Studier skjerper den kritiske innstilling, det settes spørsmålstejn ved alt. Bare 60 prosent av dem som holder på med høyere studier sier at de tror på Gud. Tallet for 1958 var 71.

5. Det er de unge som ber minst.

Troen på Gud og Jesu Kristi guddom leder ikke uten videre til et bønneliv. Her er svar på spørsmålet «Hender det at De ber?» — Meget

(Forts. s. 227.)

EN
KLOVN

Vi burde spare på små uttalelser og vendinger som barna slengte rundt seg i de deilige årene før de begynte å interessere seg for motorsykler og voldsfilmer.

Før minstemann hos oss kunne stokke alle bokstavene i sin munn, sa han for eksempel noe som jeg har klart å gjemme på. Han satt sammen med oss andre ved middagsbordet en ettermiddag og hadde fått lov til å plasere en plastikk-sau, et lite lam, på kanten av suppetallerkenen.

På en eller annen måte begynte vel sauen å gli, uten at vi andre la merke til det. Gutten har fulgt dramaet helt stille, mens han antagelig strøk seg en smule bekymret frem og tilbake over leppene som han pleide den gangen.

Så sa han alvorlig, som om det var noe med lagnad å gjøre:

— Der fanken den fauen i fuppa.

(Han rotet den gangen med s og f.)

Siden har jeg vært stolt av hans dramatiske talent. Ikke noe overspill, ikke et hyl. Han lot ulykkene passere — eller gli. Derfor var virkningen overveldende på oss andre da sauen endelig gikk under.

Vi fikk faktisk dårlig samvittighet fordi gutten var slik.

Noen år etter var han sammen med meg hos noen mennesker som hadde dyr. Marsvin, hund. Fugl. En stor, grådig utseende papegøye i rødt og grønt. Det ene øyet så blått ut. De sa at den likte å bite fingrene på nysgjerrige og hakke i ørene, jeg så hatefullt på den før jeg ble opptatt av noe annet.

La noe sånt fly løs i stua, uforsvarlig.

Efter en lang stunds prat mellom de voksne, kjente jeg at gutten som hadde sittet front ved min side hele tiden, nappet i ermet mitt:

— Du?

Jeg avbrøt mine høylydte forklaringer om ett eller annet med et grynt. Stirret på småen. Han pekte med en sped liten finger på hodet sitt:

— Nå floy'n, pappa.

Mot en annen krok av rommet oppdaget jeg noe flaksende rødt og grønt. Fruen i huset sa litt selvgod: Ja, vet De

(Forts. n. side.)

ET SOMMERPROBLEM:

FRITIDSSAMFUNNET'S

«Fritidsproblemet» er alment i vårt samfunn, men det arter seg forskjellig for de ulike grupper. Hårdest rammet er gamle mennesker, de som har gått ut av «produksjons-prosessen». For dem berører det selve grunnlaget for deres eksistens.

Fordi de er gamle, bortfaller mange former for fritidsbeskjeftigelse for dem, for eksempel sport. Dessuten er «fritidsindustriens» tilbud i høy grad orientert mot de yngre aldersgrupper, noe som nøye henger sammen med den svake økonomien de fleste eldre har. Likevel er det ikke bare de fysiske og materielle forutsetninger som gjør fritiden — den de eldre har så rikelig av — til et problem. Vi må også se på de psykiske forhold:

De gamle kommer fra en verden der arbeidet dominerte. Individets rolle var i stor utstrekning bestemt av hva det kunne yde, på arbeidsplassen, i det offentlige liv og i familien. Når man så går ut av yrkeslivet mister man ikke bare sin samfunnsmessige rolle, men man opplever også som regel en dyptgående forandring i forståelsen av sitt eget jeg.

Man mister ikke bare et arbeide, men en oppgave som har gitt mening til livet. Det er denne nye følelsen av «ikke å være til nytte» som gjør det umulig for mange eldre mennesker å bruke all den fritid de disponerer over uten å være bitre, uten å føle at livet har mistet sin mening.

KLOVNEN—

(Forts. fra forr. side.)

hva. Fuglen har sittet på hodet hans en lang stund.

Dramatisk talent, ikke tvil om det etter min mening. Tålmodighet.

Det siste kan han ihvertfall ikke ha arvet etter meg.

Hva vil jeg egentlig med slike små bagateller av noen minner?

Skryte av gutten. Nei, er'i gærn. Han er nesten stor nå og ser langt etter brønlende motorsykler og vet hva både hemmelige agenter og jenter er for noe spennende.

Nei, jeg fikk bare lyst til å stanse opp et øyeblikk. Lete frem rariteter. Tenke på hvor lykkelige vi har vært. Med tid og stunder takke for det. Også for de rare setningene en husker.

Også når det gjelder mennesker som ennå er i et yrke må fritidsproblemet sees i sammenheng med arbeidet. Tidligere hadde fritiden for de fleste den funksjon å være noe hvor man «bygget opp kreftene» igjen. Lang arbeidstid og overveiende fysisk slit krevde det.

Størstedelen av fritiden ble brukt til å sove i.

Dette har i dag fullstendig andre fortegn. I dag skal fritiden gi mennesket mulighet til mosjon for eksempel, arbeidet gjør som regel ikke lenger det. I enda sterkere grad skal

«TVANG»

fritiden gi mulighet til psykisk kompensasjon. Meningsløsheten i arbeidet skal oppveies. Tiltagende arbeidsfordeling i store bedrifter fører til at det blir vanskelig å oppfatte arbeidet som en meningsfylt helhet. Den enkelte føler seg som et lite hjul i maskineriet, daglig demonstreres det for ham hvor lite han betyr, hvor lett det er å skifte ham ut. Teknikken har på en måte låst fast arbeidet, noe som skal utjevnes i fritiden.

Mange fenomener i den moderne fritidsbeskjeftigelse lar seg forklare ut fra denne sammenheng, for eksempel den iherdighet som mange tilbringer sin fritid med å kjøre bil. Her synes de at de får en sjanse til å beherske den teknikk som de uken gjennom er blitt dirigert av.

Det er imidlertid tvilsomt hvor fruktbare de tradisjonelle former for fritidsbeskjeftigelse er i våre forhold. For det meste viser det seg at de er hjelpeløse overfor fenomenet «massekonsum».

Det er et kjent faktum at en stadig større del av konsumet faller på ikke livsnødvendige artikler ettersom velstanden øker. En optelling av industri- og servicebransjer orientert i den retning viser hvilken betydning fritidskonsumet alt har fått: fjernsyn, radio, camping, bil, sportsartikler, hoteller, bensin — listen kunne, om ønskelig, forlenges. Det betyr at industrien og økonomien ikke bare er avhengig av at folk kan disponere over mye fritid, men at den også nyttes slik at den resulterer i konsum.

Den innbefatter igjen faren for en stadig økende «fremmeddirigering» av fritiden. Gjennom reklame og massemedia blir mennesket programmert mot visse fritidsformer, det vil si mot bestemte former for konsum.

Problemet er ikke selv konsumet, heller ikke at industrivirksomheter og service spiller en stor rolle for fritiden. Problemet ligger i at det blir noe tvangsmessig i hva som skal konsumeres, kjøpes og brukes. Nettopp denne tvang gjør det umulig for mange å nå det som egentlig er målet for fritid i dag: kompensasjon for fremmeddirigering og meningsløshet i arbeidet.

Ungdommens fritidsformer blir ofte kritisert, deres måte å opptre på, altfor mange kinobesøk, slapp seksualmoral, hippienes levemåte osv. Men alt dette er ikke noe virkelig problem. Faktisk tilbringer et overveiende antall unge sin fritid nokså fornuftig, tallrike undersøkelser viser det. Visse måter de unge opptre på, gjengene for eksempel, er bare typisk for meget små minoriteter. Overdrevent kinobesøk varer som regel bare i korte perioder. I slutten av ungdomsalderen synker hyppigheten av kinobesøkene meget raskt.

Alt i alt ser det ut til at ungdommen tar fritiden minst problematisk. Den unge har betydelig fysiske, psykiske, til dels også materielle forutsetninger for å kunne forme sin fritid på mange og meningsfulle måter. Han

finner de fleste tilbud på muligheter som svarer spesielt til hans krav.

Selvfølger blir også ungdommens fritid dirigert av konsumet. Men de unge forbruker tingene med en viss selvfølger, de er mer fortrolige med massemedia og reklame. Denne selvfølgerheten kan være uttrykk for avhengighet, men den kan også bety en viss immunitet. Det er mye som tyder på at vi finner mindre tvangsmessig fritidskonsum hos de unge enn hos de eldre.

Den egentlige problematikken hos den oppvoksende slekt ligger ikke så meget i fremmeddirigeringen som i det at de unges fritidsformer i stor grad blir bestemt av lettvinthetsgrunner.

Forventningen om at alt er enkelt og lettvinnt får man av konsumartiklene — og det overføres til andre områder: skolen, yrket, videreutdannelsen. Riktignok blir det mindre slit i arbeidet, nye læremetoder letter selve opplæringsprosessen, osv. Men uten innsats vil man heller ikke i fremtiden kunne greie seg. Dette gjelder først og fremst høyere, ansvarlige stillinger, man kan ikke nå dem og fylle dem uten anstrengelser.

Spørsmålet om hva som vil skje med fritiden i fremtiden er samtidig spørsmålet om hvilken rolle konsumet kommer til å spille i vårt liv. Løsningen av fritidsproblemet kan ikke ligge i noen slags oppfordring til «konsum-askese». Men man har et viktig utgangspunkt i oppdragelsen av de unge: lykkes det å gjøre de nevnte motsetninger og den nevnte sammenheng tydelig og bevisst, vil det bety en viss beskyttelse mot det tvangsmessige i konsumet, mot den ubegrensede og lettvinnte forventning.

(Fredrich Welgz i «Publik».)

PATER RONALD HØLSCHER:

OSNABRÜCK-TREFF

Osnabrück er vel et av de største, men også et av de mest kompliserte bispedømmer i Europa. Det ser ut som om det er sammensatt av tre, langt fra hverandre liggende øyer på det store kartet over Tyskland. Selve bispedømmet ligger i et meget katolsk hjørne, en stor del er ren diaspora og en annen del ligger i Østsonen, hvor biskopen aldri får komme. Men til tross for disse store egne problemer føler Osnabrück ansvar for den utstrakte diaspora i Skandinavia og Finland. Ansgar-verket samler hvert år inn mange penger for kirken i Norden. Men hvordan kan disse gaver brukes best? Fra årsberetningen fremgår det tydelig at man har lagt stor vekt på hjelp til studie- og opplysningsarbeidet.

Slik skjedde det da også at Ludwig-Windthorst-Haus i Holthausen med hjelp av Ansgar-verket denne sommeren igjen kunne åpne sine gjestfrie porter for pres-

ter og søstre fra Skandinavia til to teologiske studieuker. De kom helt fra Finland og Hammerfest, fra Færøyene og mange andre ensomme utposter, for sam-

men med en del tyske kolleger å orientere seg om de siste utviklinger på teologisk, eksegetisk og kirkerettslige områder. Kjente personligheter som prof. dr. Brune Dreher fra Wien, Pater Seiler s.j. fra Uppsala, Pastor Knörzel fra Stuttgart, prof. dr. Exler fra Freiburg og flere andre avvekslet hverandre. Hver dag ble vi på nytt overrasket med et meget givende og perfekt organisert program. Og når hodene var tunge av så megen lærdom hentet en turistbuss oss for å vise oss rundt i distriktet eller for et heldagsbesøk til Osnabrück, med høymesse i den vakre gamle domkirken, mottagelse på rådhuset og hos biskopen, og middag på presteseminaret. En permanent bokutstilling i hu-

(Forts. n. side.)

RAPPORT FRA NORDISKE- retningslinjer for katekisme- undervisningen. Et annet har

OSNABRÜCK- (Forts. fra forr. side.)

set stilte oss i stand til å anskaffe seg den allersiste og mest viktige teologiske literatur, og om alt dette enda ikke var nok, fikk hver som trengte det enda gratis noen nydelige messeklær med for kirken hjemme.

En slik studieuke i så gjestfrie og hyggelige omgivelser var vel noe av det aller beste Ansgarverket kunne gi til kirken i Norden. Det vakre rensdyrskinnnet som finnene tok med seg som gave og som sikkert får sin plass i peisestuen på Ludwig-Windthorst-Haus vil for kommende slekter være et tydelig bevis på den dype takknemlighet som Skandinavia skylder Bispedømmet Osnabrück for dette verdifulle tiltak.

For oss i Norge var hele arbeidsopplegget for Ludwig-Windthorst-Haus også et eksempel på hvordan vår egen Mariaholm kanskje engang kunne utnyttes i fremtiden. «Vi begynner ikke med å tale om Vår Herre.» sa lederen for huset, Dr. Remmers til oss. «Vi begynner med å spørre oss selv: Hva er det som trykker våre medmennesker, hvor ligger deres problemer? Og så innbyr vi meget bestemte grupper og vi lar hver enkelt forstå at han eller hun personlig er innbudt. Mødre for barnerike familier, operasjons-søstre, piker som arbeider på supermarkeder, gutter som skal i det militære, unge ektepar, foreldre, politisk interesserte, alle er velkomne på spesielle kurs. På en måte forsøker huset å fortsette de gamle klostrenes tradisjon som på alle områder var en hjelp for folk og et kulturelt sentrum. Man organiserer til og med kurs som varer i et halvt år for ungdom som ikke ble ferdig med ungdomsskolen, og unge piker kan i fire uker forberede seg på ekteskapet ved å lære mange praktiske ferdigheter.»

Når man først har hjulpet folk med deres mer profane problemer, munner de fleste samtaler ut på det åndelige plan. Et vakkert kapell er husets sentrum og utenom de 32 fast ansatte lekfolk, hører også to prester og fire søstre til husets faste stab. Mens man opprinnelig var redd at man ikke kunne utnytte husets kapasitet, viser det seg nå allerede at det er altfor lite og at man er nødt til å bygge ut. Ludwig-Windthorst-Haus som i årenes løp er blitt det åndelige og kulturelle sentrum for et helt distrikt, har gitt oss som har vært der meget, men det har samtidig vært en inspirasjon for oss alle på hvordan Kirken sammen med andre kan ta fatt på løsningen av mange problemer i en diaspora situasjon.

(Forts. fra s. 214.)

utarbeidet retningslinjer for presteutdannelsen, et tredjevedrørende bedre koordinering av de forskjellige misjonsaktiviteter. Dessuten er der en stor (og endelig) liturgisk reform på trappene som forutsetter bispekonferansenes stillingtagen til flere spørsmål, ikke minst hva den reviderte kirkekalender angår. Nye riter for dåp, ekteskap og opptagelse i Kirken er likeledes i disse dager blitt tilstillet oss. Alle disse ting kunne godt hver især gjøres til gjenstand for en særskilt bispekonferanse, noe som innlysende nok ikke lar seg gjøre. En viss oppdeling av materien har gjort det mulig for oss å besvare eller kommentere i alle fall en del av de for oss vesentlige punkter. Da disse fra Rom tilsendte opplegg gjerne kommer oss svært sent i hende og i utilstrekkelig antall kopier, har det vært vanskelig, for ikke å si umulig, å konsultere de ekspertorganer vi tilsammen råder over. Vi har fremført vår beklagelse over dette til de respektive sentralinstanser.

Bispekonferansen har i noen tid beskjeftiget seg med en fellesnordisk katolsk oversikt over sogn, kapeller, personale, institusjoner, foreninger osv. i våre nordiske land. Et firma i Tyskland har overtatt ansvaret for trykningen og vi lever i håpet om at dette direktorium snart vil foreligge ferdig i trykk, slik at det vil kunne være til nytte før det måtte bli foreldet.

Vi ønsker å uttale vår glede over det store beløp som ble innsamlet for de nødlidende i Biafra under den felles fasteaksjon: D. kr. 400 000.—. Under forutsetning av at de Nordiske Caritasorganisasjoner sammen kan finne frem til et verdig og overkommelig u-landsprosjekt, vil Bispekonferansen stille seg positivt til en felles fasteaksjon også i 1970.

Bispekonferansens statutter, utarbeidet av oss i 1965, er nylig blitt godkjent av Rom med noen mindre endringer.

Efter å ha arbeidet med spørsmålene vedrørende ekteskapet i våre nordiske land under flere møter, har den Nordiske Bispekonferanse nå bestemt å vie neste sesjon, berammet til siste

EN BIOLOGISK- (Forts. fra s. 217.)

Mens man leser boken, gjør man seg ofte denne betenkning: hva ligger i ordet «fremskritt» i denne sammenheng? Har det overhode et positivt innhold? Eller *skrider vi frem* mot en katastrofe? Hvis «fremskritt» ikke gjør menneskene lykkeligere, er det da noen vits i det hele? Mange vitenskapsmenn er alvorlig bekymret, noen er grepet av en overveldende frykt, pga. den viten vi langsomt og ofte tilfeldig har sikret oss, igjen andre sier at man må stanse forskningen før det er for sent.

Utviklingen går med en svimlende fart nå, og samfunnet kan umulig holde tritt med den, på det juridiske, det etiske, det kulturelle og sosiale plan. Vi er altså ikke forberedt. La oss bare ta noen få eksempler. Når det gjelder jus: Har et barn, «adoptert før fødselen» arverettigheter og hvilke? Er et «maskin-menneske» på samme måte beskyttet som en vanlig borger i en moderne rettsstat? Når det gjelder det etiske: Hvordan skal man definere døden? Står det individet fritt til å foretrekke døden fremfor kunstig liv i ubevisst tilstand? Hvem skal avgjøre hvilken av to nyrepasienter som skal dø på grunn av at det bare er én kunstig nyre forhånden? Og så de sosiale og kulturelle plan: Hva med familielivet, som er en søyle som mangt og meget er bygget på i dag? Eller: vil ikke en eventuell menneske-klon bli en sosial overklasse?

Et særlig dyster perspektiv er naturligvis det at alle disse biologiske landevinninger kan brukes av en enehersker innenfor én stat, eller av en militærmakt i den tredje verdenskrig. En «klon» på tusen Hitler'e som en

(Forts. n. side.)

ST. OLAV'S REDAKSJON

Ny kontortid i høst:
14—18

uke i januar neste år, i alt vesentlig til dette tema.

Oslo, den 22. juli 1969.

For

den Nordiske Bispekonferanse
† John W. Gran
Generalsekretær.

(Forts. fra forr. side.)

bloc kommer til makten i verden, er ikke akkurat noen oppløftende tanke.

Men, bortsett fra dette: må det gå galt, uansett — så sant man ikke setter en stopper for forskning og utvikling?

Det er en del til som tyder på det, og det kan være grunn nok til at vi er opptatt av problematikken. Forfatteren bryter en lanse for omfattende folkeopplysning. Da vil det spontant bli organisert kongresser, da vil lederne i våre demokratier kunne gjøre noe fornuftig, og kanskje ennå i tide. Boken selv er imidlertid et ypperlig bidrag til denne folkeopplysningen.

Hva er så Kirkens plass i alt dette? I konstitusjonen «Kirken i verden av i dag» heter det: «Intet av det som angår mennesket, er uten gjenklang i de kristnes hjerter.» Kirken, dvs. vi er altså involvert i problematikken, om vi vil det eller ei. Vi plikter derfor å være med på å finne frem til den beste løsning, det beste alternativ.

Selv om det er mange ting i den biologiske utvikling som vi som katolikker kan være betenkt over, må vi vokte oss for en forutinntatt negativ holdning. Det er mange mulige måter å reagere på. Men hvis det f. eks. skulle komme et kategorisk og unansert «nei» til all moderne biologi, fra høyere hold, og uten noen forutgående dialog på bred basis både innenfor Kirken, og med de andre, ville det være en katastrofe. Da kutter vi oss selv ut som samtalepartner, og gjør verden en bjørnetjeneste.

Kirkens oppgave ligger vel snarere i å være det som kardinal Suhard i tredivetårene kalte for «un supplément d'âme» — en åndens surdeig i en vordende verden. Autoritære bestemmelser ovenifra monner ikke stort i vår tid. Men en varsom, forståelsesfull påvirkning nedenifra i dialog med de andre, og ut fra generelle evangeliske hovedtanker om livet og mennesket, vil kanskje bidra til at fremtiden ikke blir bygget opp uten oss.

Gordon Rattray Taylor:

«Den biologiske tidsbommen». Gyldendal.

□ □ □

TROEN I PRAKSIS—

(Forts. fra s. 217.)

Hans intensjoner, å tro på Hans kjærlighet, å søke svar der, å stille seg under denne kjærlighetens nådeløse kritikk og på den måten oppleve «sannhetens ubønnhørlige stund».

I den kontemplative bønn er man grunn i den samme situasjon Moses befant seg i. Han ba om å få se Herrens herlighet. Han fikk til svar at Herren ville la all sin godhet gå forbi hans ansikt, men at han ikke kunne få se Herrens åsyn fordi intet menneske kan se Gud her på jorden og leve. Så Herren bød Moses å stille seg på berget: «Og når min herlighet går forbi, da vil jeg la deg stå i fjellkløften, og jeg vil dekke med min hånd over deg til jeg er gått forbi, så vil jeg ta min hånd bort. Da kan du se meg bakfra, men mitt åsyn kan ingen se.»

Ofte hører man at det å be er «å tale med Gud». Om dette er så, må man likevel huske på at dette ikke kan bety det samme som hele tiden å ta ordet og tiltale Gud. En får i denne forbindelse heller tenke på bønner som en «samtale» med Gud, en samtale som, hvis den er ekte alltid vil inneholde et element av det å lytte og tie stille. Det gis mange som ikke kan finne ord i bønner. Kanskje har de en bedre følelse for og erfaring av Guds nærvær enn de som kan formulere alt på en ord-korrekt måte. I bønner er hovedsaken den å finne frem til den levende Gud. Og Han unnflyr fra våre fineste og skarpeste formuleringer. Vi kan i beste fall bare se Gud «bakfra», Hans «åsyn kan ingen se». Det er hjertet som må finne Gud, ikke våre øyne eller vår munn.

Man forstår da at den kontemplative bønn ikke akkurat lar seg regulere ennsi reglementene. Under visse omstendigheter kunne regler og direktiver ødelegge den kontemplative bønn og motsette seg en autentisk bønneholdning. Herren sier hos Esaias: «Jeg bød meg frem for dem som ikke spurte, jeg var å finne hos dem som ikke søkte meg.» Bønner er vesentlig en nådegave, det gjelder særlig den kontemplative bønn.

Dette betyr imidlertid ikke at man ikke kan eller bør forberede seg for den. Det er jo sagt at det hverken er øynene eller munnen, men hjertet som må søke og finne Gud. Den kontemplative bønne krever i høy grad en hjertets forberedelse, eller: et rent hjerte. At det er relativt få som lærer den kontemplative bønn er ikke fordi ifolk flest mangler teologisk eller filosofisk eller videnskapelig eller kunstnerisk kultur, men fordi de mangler meget av den hjertets kultur som er «hjertets renhet». Det er ikke uten grunn at den hellige Frans av Assisi formaner sine brødre «frem for alle ting å ha Herrens ånd og Hans hellige virksomhet og alltid å be med et rent hjerte.»

Den kontemplative bønns kultur må også få tid på seg til å modnes. Her er det at visse tekster av den hellige Skrift eller av liturgien eller andre formularer som betyr meget for en, kan være av stor hjelp. Selvfølgelig, den som bruker disse tekster med en utelukkende eller fremherskende historisk, eksegetisk eller kunstnerisk interesse ber ikke. Vedkommende praktiserer sikkert ikke den kontemplative bønn selv om han aldri så meget skulle føle seg engasjert eller henrykt. Men for ham som bruker dem som et uttrykk for hans orientering mot Gud og av hans fellesskap med Ham, kan bruken av slike tekster ofte være en udmerket introduksjon til den kontemplative bønn.

□ □ □

DEN NORDISKE VALFART MED FLY TIL LOURDES

6. til 12. september 1969.

Pris med fuld pensjon fra Kastrup til Kastrup:

På hotel «Madonna» d.kr. 920.—

På sygehjemmet

«Asile not re Dame» » 730.—

Læge (norsk), sygeplejersker, samaritter. Gejstlig leder: Msgr. Knud Ballin, København.

Program og indmeldelseskeskemaer:

VALFARTSKOMITEEN,

Barsehøj 25, 2900 Hellerup,
Danmark.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke	}	Arendal
Lunden Kloster		
St. Elisabethsøstrenes	}	Bergen
Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.	}	Drammen
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke	}	Hamar
Marias Minde		
St. Franciskusøstre-	}	Hammer-
nes Moderhus		
Øyenklinikken	}	fest
St. Josephs Hosp.,		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hønefoss
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Lillestrøm
St. Mikals Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Tromsø
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Trondheim
St. Magnus prestg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	
St. Olavs kirke		
St. Olavs Prestegård	}	
St. Olavs Klinikk		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

RØSTER I KIRKEN -

(Forts. fra s. 219.)

«I gennem århundreder har børnefødsler været betragtet som kvindernes hovedopgave. Nu bør det anerkendes, at denne store opgave ikke er deres eneste. De kan ikke nå til fuld udvikling uden at de får mulighed for at bruge deres intelligens på andre ting også.» Mange danske katolske kvinder er enige heri.

Desuden skulle gerningen i hjemmet ikke føre til passivitet over for samfundets problemer, til familieegoisme og til en begrænsning af faderens kontakt med børnene.

15. Også for samfundets skyld bør kvinden være med til at opbygge det og skabe kulturen på lige fod med manden. Hendes frigørelse hertil forudsætter en mentalitetsændring, som kirken og kvinderne selv bør bidrage til at fremkalde.
16. Disse fremtidsperspektiver stiller dog først og fremmest krav til den enkelte kvinde (grundigere uddannelse, orientering om og aktivisering i samfundet) og ikke mindst til den enkelte mand, gejstlig og læg, gift og ugift. Uden mandens forståelse og interesse for dette problem får kvindens nødvendige bestræbelser for at komme ud af sin bås

og gøre sin indsats i samfundet et præg af bitter selvhævdelses-trang.

17. Det vil være rimeligt i denne forbindelse også at nævne ordenssøstrene og pege på deres betydelige indsats for kirken i Danmark, men også på deres problemer i dag og de livsforhold og udfoldelsesmuligheder, ordnerne byder kvinder, som føler et klostertkald.
18. Et af problemerne i dag er den dalende tilgang. Kvindens frigørelse og hendes muligheder for at gå ind i sociale opgaver og dette, at kirken nu understreger alles kald til hellighed, også uden for klostrene, er medvirkende årsager til dette.
19. En yderligere årsag til den dalende tilgang kan være en mangelfuld forståelse af, at ordenslivet giver kvinden virkelige udfoldelsesmuligheder som kvinde og som menneske, samt at ordensløfterne på en særlig måde frigør hende til Guds og næstens tjeneste.

20. Det vil være ønskeligt, om den påbegyndte fornyelse af ordenslivet, som tilstræber en myndiggørelse indebærende øget ansvar og personlig udvikling bl. a. gennem grundigere faglig og teologisk uddannelse, videreføres.
21. Videre er der ønske om øget kontakt og samarbejde mellem ordenssøstre, præster og lægfolk, i gensidig respekt for hinandens livsform.
22. Endelig kan man spørge, om tiden ikke nu er inde til, at kvinden også får adgang til visse kirkelige og liturgiske funktioner. Det er så småt begyndt, også i Danmark. Hvad kvindelige diakoner og præster angår, er der nogle teologer som ikke mener, at der er fundamentale teologiske grunde herimod. Synoden bør ikke på forhånd modsætte sig muligheden.

Axel Nielsen.

Ellen Nielsen.

(Forts. neste side)

BERGEN

**Gode
Bergens-
firmaer**

1/8 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

Eches Farvehandel

NYGÅRDSGT. 19

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, Radio-
og Udstyrsforretning
TORNØEGÅRDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pøsefabrikk
Solheimgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

VESTA · HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

**OMEGA
URMAKER**

FINCKELSEN

I Nygårdsgaten v/Eldorado
og

i Sletten Shopping Senter

(Forts. fra forr. side.)

(Fra et dissensforslag i den danske kommisjon for kirken og den kristne i den moderne verden. Danske katolikker holder synode i august.)

□ □ □

TROR FRANSK - -

(Forts. fra s. 221.)

ofte 3 prosent, ofte 12, unntagelsesvis 15, aldri 39 prosent. Situasjonen er her den samme som i 1958. Lysten til å be utvikles med alder og erfaringer. Fra 15 til 19 år: 15 prosent ber ofte eller meget ofte. Fra 20 til 24 år: 26 prosent ber ofte eller meget ofte. Fra 25 til 29: 30 prosent.

Av svarene på spørsmålet «Under hvilke omstendigheter og hvor ber De?» skal nevnes disse:

Den sanne bønnen for meg er en intim dialog med Gud og et dypt ønske om å gjøre Hans vilje. (Lærer, 20 år.)

Jeg ber ofte ensom, dvs. jeg taler

til Gud som til en venn. Men jeg kjenner også at det er nødvendig å be med hele Kirken. (Lærling, 17 år.)

Andre ting som kan trekkes frem av denne undersøkelsen blant fransk ungdom:

De som ikke har noen religion er mest opptatt av tanken på døden. I troen seirer livet over døden. For den som ikke tror, er døden bare en brutal slutt.

En bemerkelsesverdig ting: ungdom i Paris er påtagelig mer urolige ved tanken på døden enn annen fransk ungdom. (Paris 46 prosent, andre byer 37, landsbygden 26.)

Det er like mange unge som er opptatt av tanken på døden i dag som for 10 år siden. Men grunnen til dette er endret. Frykten for noe etter døden og for en dom er tydelig minsket. Frykten for at alt skal være slutt med døden har inntatt førsteplass. En sykepleierske på 23 år sier: «Jeg skulle gjerne se det menneske for hvilket døden ikke er noe problem. Jeg lengter etter en befrielse av skapningen, etter en virkeliggjørelse av Credo, jeg tror på kjødets oppstandelse og et evig liv.»

En 19 år gammel student sier: «Å finne en forklaring på dødens problem, det er å gi livet mening.»

OSLO

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlfgr.adr.: RUSTPRIKNUT

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen
TØYENGT 2 Oslo

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvei 23, Grønsen
Tlf. 21 18 32

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlervarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A/S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Privat 55 77 87 - 69 43 72

NEBB

Stedet for alt elektrisk

ØVRE SLOTISGATE 8, OSLO

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

Ukebladporno

Den åpnere skildring av kjærlighetsforholdet mellom mann og kvinne som verden har møtt i romaner og på film de siste par årene har neppe bare vært til skade. Derfor har det vært temmelig nedslående å høre kristne rope på politi og forbud, i et enkelt tilfelle i Norge til og med marsjere i tog for å få stoppet «fordervelsens skitne strøm». De kunne sikkert brukt tid og krefter i kamp mot farligere ting i vår tid. På den annen side: det er klart at det mer eller mindre bevisst drives atskillig spekulasjon i disse tingene. Derfor er det grunn til å si fra når for eksempel en film på en fjollet og fordummende og kynisk måte forsøker å skape penger på omtalte åpenhet.

Den svenske filmen «Som havets nakna vind» er etter min mening et slikt produkt. Første gang man ser filmens mannlige hovedperson i bildet, gjør han grimaser og man tror øyeblikkelig at han har maveknip eller noe lignende. Det viser seg snart at det er et uttrykk for sjelens kvaler, man glir inn i en slags ukebladporno med uvirkelige mennesker i en skjærgård ødelagt av reklamefarver og for mange tannpastasmit. Man har i det hele tatt på følelsen at heltens problemer igrunnen kan løses ved riktig bruk av en deodorant eller hva det nå heter. En humrende og fullsatt kinosal godtok dessverre tullet, de fikk tilsynelatende se den nye realisme i kunsten, de fikk se frigjorte mennesker, en verden uten løgn osv.

Men det som egentlig skjer er jo at de får servert en plastinnpakket løgn som skal bli like plagsom å bære som den viktorianske. Kjærligheten mellom to mennesker med hele dens mønster av grenseløs hengivenhet, begjær og fellesskap reduseres til tåpers fritidsbeskjefteigelse — noe ufarlig, skyldfritt, luktefritt — og forferdelig kjedelig.

Hvorfor så skrive en eneste linje om en slik film?

Av to grunner: For det første fordi vi etter hver forestilling får ut over oss et par hundre kinogjengere som tror de har

sett paradiset. Og for det annet fordi det nok en gang antagelig må sies at vi må lære oss til å skille mellom slike spekulasjoner og den frie kunstners behandling om de samme emner.

A. R.

«Oh, what a lovely war»

Da Richard Attenborough's filmatisering av «Oh, what a lovely war» hadde premiere i London for noen måneder siden, ventet svært mange et fall. Ingen britisk film har nemlig fått en slik forhåndsreklame som denne, med radio- og TV-reportasjer fra innspillingen, intervjuer med de deltagende kunstnerne og rikt illustrerte artikler i uke-

bladene. Den var løftet til en slik høyde at selv den minste svikt i konstruksjonen ville fått den til å styrte til jorden med et brak. I stedet ble den møtt med et kor av lovord, og innregistrert som en av filmhistoriens store, en av dem som flytter grensepeleer.

Det er umulig å gi noe referat av handlingsforløpet i denne «musicalen». En kan si at den forteller om diverse medlemmer av familien Smith, som under et besøk i fornøylesparken i Brighton kjøper billetter til «World Ware One» — billettselgeren er feltmarskalk Haig, spilt av John Mills. I scener som skifter revyaktig fort mellom grotesk humor, etsende hån (hvor feltprestenes syndige svada får gjennomgå!) blodig-sølet realisme og inntrengende medmenneskelig appell flimrer Smith'enes soldatliv forbi, avbrutt av scener fra generalenes hovedkvarter hvor resultatene føres opp på tavler som på en cricketbane: antall soldater tapt: halvannen million. Antall fot fiendtlig jord vunnet: null.

Altså en antikrigsfilm igjen, som om det skulle være nødvendig etter John Waynes «Green Berets»?

Ja, en antikrigsfilm, og dobbelt effektiv fordi hvert ord som sies av generalene og politikerne, og hver sang som synges av soldatene er av dokumentert 1914—18-årgang. Men først og fremst effektiv fordi den filmisk sett er et stort og ekte kunstverk, skapt ikke bare av Attenborough som produsent, men av omtrent alt England har av skuespiller-talent: John Mills, Laurence Olivier, Ralph Richardson, Vanessa Redgrave, Maggie Smith, John Clements, Dirk Bogarde, John Gielgud.

P. B.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Mirjam Knoll-Müller C.S.J.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.
Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene. Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen.
24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.